
Alverdens-Urostifterne

Et skuespil af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Alverdens-Urostifterne	4
Metadata om værket	4
Titel	6
1. Akt: I	6
2. Akt: II	10
3. Akt: III.	16
4. Akt: IV.	19

Alverdens-Urostifterne

Kilde Munk, Kaj. 1947. *Alverdens-Urostifterne: Efterladt, ufuldendt Skuespil om Paulus*, København: Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck.

Indledning

I *Foraaret saa sagte kommer* forklarer Munk lidt spøgefuldt, at da han i sin ungdom gav sig i kast med dramaet om Samson, begyndte det at foresvæve ham, at meningen med hans liv var nok den, at han skulle dramatisere alle Bibelens skikkelser, "baade det gamle og det nye Testaments". Dette persongalleri er nok ikke blevet så stort som han oprindeligt havde forestillet sig, men det kom trods alt til at omfatte både Pilatus, Samson, Herodes, kong David og Batseba, Akitofel, kong Saul, ypperstepræsterne Annas og Kajfas, Paulus, Peter og flere af Jesu disciple. I 1932 skrev Munk artiklen "Paul Tarse", hvis mening var at få "Bibelens Skikkelser ned fra Kirkeruderne og ud fra Doktordisputatserne, ned hos the man in the street". Hans optagethed af "den lille, levende, dirrende Agitator" var så stor, at idéen om at skrive et skuespil om ham ikke forlod Munk i de påfølgende år. Ifølge hans biograf Niels Nøjgaard skulle Vedersøpræsten en gang i året 1938 have erklæret, at han kun manglede at skrive ét skuespil – skuespillet om apostlen Paulus. Det lykkedes ham dog samme år at påbegynde det, men han nåede ikke længere end til første akt. Han genoptog samme tema nogle år senere, men bortset fra hovedskikkelsen, som jo er den samme, har disse fire akter (*Alverdens-Urostifterne*, 1943) ikke noget tilfælles med *Paulus og Smeden Alexander*. Nærværende udkast blev der arbejdet på for sidste gang d. 28. december 1943, blot en uge før Munk blev myrdet, og trods det bibelske stofs store historiske distance er det oplagt, at der er en direkte forbindelse til den daværende situation i Danmark, hvilket titlen også mere end antyder. Det er gribende, at læse dette ufuldendte skuespil med tanke på Kaj Munks modige opførsel under okkupationen, ikke mindst den prædiken, han holdt i Vor Frue Kirke - Københavns Domkirke, så sent som den 5. december 1943 (senere benævnt "Kaj Munk sidste prædiken i København"), vel vidende, at det kunne være hans sidste.

Skuespillet handler om Saulus af Tarsus, der ender med at blive til apostlen Paulus. Udgangspunktet for skuespillet er den bibelske tekst, som Kaj Munk dog behandler med en vis digterisk frihed. Læseren følger Paulus fra hans omvendelse på det tidspunkt, hvor han møder Jesus i et syn på vejen nær

Damaskus, til han ankommer til Jerusalem, hvor han tilslutter sig kredsen af Jesu disciple, og hvorfra han skal begynde sin kristne mission.

Genremæssigt kan skuespillet bedst karakteriseres som en bibelsk genfortælling i dialogform, der dels trækker på elementer af mirakel-skuespillet og dels på en klar besættelses-symbolik. Stilistisk fremstår skuespillet lidt farveløst, men det er skrevet i et mundret og levende sprog.

Alverdens-Urostifterne har ikke været opført på teatret.

Alverdens-Urostifterne

1. Akt: I

Solbagende Landevej ind mod Damascus.¹ Der høres Klap Klap Klap af Kamelhove i Løb.

- (1) En hidsig Stemme: Frem! fremad! raskere!
- (2) En anden Stemme: Jamen —
- (3) Den første: Hvad nu? hvem er det, der gør Holdt bagude?
- (4) En tredie Stemme: Azors Kamel —
- (5) Den første: Hvad nu med den igen?
- (6) En fjerde Stemme: En Sten i Kloven.
- (7) Den første: Saa slaa Dyret ned.
- (8) Flere Stemmer: Kamelen? En Kamel?!
- (9) Den første: Den sinker os. Jeg siger, slaa den ned! (*Lader sig glide ned af sit Dyr og kommer ind trækkende det ved Hovedtøjet.*)
- (10) Alexander: Men, Herre Saulus²—
- (11) Saulus: Det gælder Israels Ære, Israels Liv. Døden til den, der ikke følger Fodslag!
- (12) Manaen: Fra førend Midnat har vi redet, Saulus. Se, Morbærtræet kaster knap nok Skygge. Dog, lad os stjæle af det lidt, der er — et stumpet Hvil. Vi tjener Israel bedre ved at have Livet i Behold, naar vi skal til at røgte vort Ærinde.
- (13) Saulus: Manaen, hvem er Fører for vort Togt? Du eller jeg.
- (14) Azor: (*knælende ved sin syge Kamel.*) Manaen er 30 Aar ældre end du.
- (15) Saulus: (*snurrer imod ham og slaar sig paa Brystet.*) Hvem taler om Alder? Jeg har Synedriets³Fuldmagt her. (*Taushed.*)

¹*Damascus*: Syriens hovedstad. Damaskus regnes for en af en af antikkens storbyer og er blevet kaldt "Østens perle". 1. akt af dette skuespil refererer til den berømte beretning om Saulus' omvendelse på vejen til Damaskus, jf. NT: Ap.G. 9, 1-19. [BOE]

²*Saulus*: Saulus af Tarsus (ca. 4-62/64 e.Kr.) - apostelen Paulus' oprindelige navn. Paulus tilhørte den første generation af kristne ledere, og hans breve fra udbredelsesmissionen har siden gjort ham til den største og allermest indflydelsesrige kristne missionærer gennem tiden. Paulus var teltmager og skriftklog. Indtil konverteringen til kristendommen var han medlem af farisæerne, som var et religiøst jødisk parti, der blomstrede op i Palæstina i århundrederne op til og efter Kristi fødsel. Farisæerne var især kendt for deres fortolkninger af Toraen (de første fem bøger i Det gamle Testamente) og adskilte sig fra præstepartiet saddukæerne, en magtfuld aristokratisk, præstelig gruppe eller parti inden for jødedommen, som bl.a. afviste andre autoriteter end de fem Mosebøger, og derfor anerkendte saddukæerne heller ikke nydannelser i jødedommen som tanken om de dødes opstandelse. Alexander, manden som Paulus taler med, er muligvis nævnt i NT: 2. Tim. 4,14: "Smeden Alexander har voldt mig meget ondt. Herren vil gengælde ham efter hans gerninger. Ham skal også du vogte dig for, for han er trådt hårdt op imod vores forkyndelse". [BOE & DSD]

³*Synedriets*: Synedrium, (latin af gr. synedrion: møde, råd), betegner i denne sammenhæng den øverste jødiske domstol på Jesu tid. Domstolen omtales i Det nye Testamente som "Det store Råd" og havde ca. 70 medlemmer. I bl.a. NT: Matt. 26,59 og Mark. 14,55 omtales synedriets rolle i Jesu domfældelse og død. [DSD]

- (16) Manaen: Jeg plages af Tørst, jeg plages af Hunger. Havde vi givet os Tid til at forberede vor Rejse — — —
- (17) Saulus: Du brænder ikke nok for Israels Sag. Ellers glemte du baade Tørst og Sult, naar du saa, at den er i Fare.
- (18) Manaen: Min Tunge klæber til Ganen. Er der ingen af jer, der har det mindste at lække med?
- (19) Alexander: Herren svigter ikke de Folk, han lader gaa Bud. Se Konen der!
- (20) Manaen: Hvad gemmer hun i Kurven, Morlil?
- (21) Konen: Min dovne Slyngel af en Mand driver mig til Bys midt i Middagsheden. Som om Æggene vilde raadne af at vente, til Duggen falder!
- (22) Manaen: Har du Æg? Se, her er Penge. Hele Kurven til mig.
- (23) Konen: Er det din Alvor, Herre? Hejsa, da slipper jeg for den gloendes Tur. Men saa mange Penge — — —
- (24) Manaen: Tag dem, Morlil, tag dem!
- (25) Konen: De evige Guder velsigne jer! (*Ud.*)
- (26) Azor: Ah, de skal smage!
- (27) Manaen: Jeg er, saa jeg svimler. De skal baade lække og styrke. (*Man samler sig om Kurven.*)
- (28) Saulus: Hørte I, hvad hun sagde?
- (29) Manaen: Hun var en Grækerinde, tror jeg.
- (30) Azor: Hvad kommer hendes Ord os ved. Vi har det, der er bedre, og det er hendes Æg.
- (31) Saulus: Guderne velsigne jer, sagde hun. En Hedningekvind! Hvordan kan I skille ud, hvilke af disse Æg, der er lagt paa en Sabbat, og hvilke det er lovligt at spise? (*Hænderne standser i Luften med de løftede Æg. Mundene maaber.*) Vi er udsendt af Raadet for at rense Israel for en Besmittelse, der truer vor Lov. Og saa skulde vi selv tilsidesætte Ærbødighedshensynet for det helligste, vi ejer. Læg de Æg tilbage, siger jeg! (*Man lægger Æggene tilbage i Kurven, undtagen Azor, der ser trodsig paa Paulus.*)
- (32) Azor: Om jeg nu spiste —
- (33) Saulus: Du gør det ikke. Det er mig, der har Ansvaret for jer alle.
- (34) Azor: Og om jeg nu spiste alligevel?
- (35) Saulus: (*træder helt hen til ham; lavt:*) Saa spis da!
- (36) Azor: (*sidder et Øjeblik, saa sænker han Haanden med Ægget.*)
- (37) Manaen: Men om vi nu knælte sammen og bad til Israels Gud, om det maatte være saadan, at de Æg, vi udvalgte os af Kurven, var Æg uden Synd.
- (38) De andre: Ja ja.

- (39) Saulus: Vil I jage Gud Herren ned af Kerubernes⁴Trone for at udpege os et Par Æg? Vil I spotte Gud ved at kræve af ham, at han skal mætte jer Drift, i Stedet for, at I selv skal prøve at styre den?
- (40) De andre: (*undtagen Alexander*) Vi vil bede saadan, som Manaen sagde. Gud vil give os de rigtige Æg.
- (41) Saulus: (*slynger Kurven mod Vejen.*) Som jeg knuser denne Fristelse for jeres Øjne, skal Herren knuse enhver, der foragter hans hellige Lov. (*Alle er tause.*)
- (42) Alexander: Lovet være Herren, Israels Gud, at han atter iblandt os har oprejst en brændende Vilje. Vi unge, Saulus, vi aner i dig den Fører, vi saa længe og hedt har begæret. I dig ulmer Profeternes Kraft. Kræv af os, og vi vil ofre, byd, og vi vil handle, før, og vi følger efter. Gennem Mænd som dig bevares Israel til den Dag, da Messias⁵kommer og gør os til Folkeslagenes Hersker. Og bliver det i vor Tid — maaske, naar han tager Kongemagten, skal du bære Ypperstepræstens Dragt.
- (43) Manaen: Vi gamle er sløve og trætte. Tugt os, naar vi fejler, Saulus. Thi ogsaa vi erkender, at der rører sig store Kræfter i dig. Du er ung, og vi venter os meget af dig.
- (44) Saulus: Og se, fordi vi bøjede os under Herrens Ord, faar vor Lydighed strax sin Løn. Der kommer en Mand med Fødevarer. Der kan vi købe, saa meget vi lyster.
- (45) Manaen: Lovet være Herren, Israels Gud. Kan vi købe af dine Frugter?
- (46) Æselsdriveren Ananias: Saa meget, som Kurvene rummer, I Herrer. Det er alt sammen til Salg. (*De stimler sammen og udvælger sig og begynder at spise.*)
- (47) Manaen: Der har du Penge. Behold dem kun alle.
- (48) Ananias: Herren Jesus velsigne jer!
- (49) Saulus: (*snurrer rundt; han er ligbleg; Spyttet staar i Fraade om hans Mund.*) Grib ham!
- (50) Ananias: Hvad skal det sige?
- (51) Saulus: Grib ham. (*Betjentene i Følget nærmer sig.*)
- (52) Ananias: (*rolig og fast.*) I er ikke Romere. I kan ikke arrestere mig. Jeg er en fattig, det er en ærlig Sag. Men jeg er ogsaa Ananias⁶— af ypperstepræstlig Æt. (*Betjentene tøver.*)
- (53) Saulus: Du er af ypperstepræstlig Æt. Og det tror du skal redde dig. Tværtimod. Burde ikke du, bedre end de fleste vide, hvad Israel bygger sit Liv paa? Spredt over Verden er vort Folk, foragtet, forfulgt, hadet, i Armod og Afmagt, i indbyrdes Kiv,

⁴*Kerubernes*: Hebraisk ord for himmelske væsener, der optræder som vogtere med flammesværd jf. GT: 1. Mos. 3,24. I almindelig forstand: Engle. [ODS]

⁵*Messias*: Hebraisk udtryk for "den salvede", en gammel jødisk hæderstitel for ypperstepræster og konger, da indvielsen ved salvning udtrykte nærhed til det hellige. I Bibelen bruges udtrykket forskelligt i de to testamenter: I Det gamle Testamente er "Messias" idealkongen, Davids efterkommer, som skal komme og udfri folket og Israel af dets lidelser. I Det nye Testamente refererer udtrykket til Jesus. Navnet "Kristus" kommer fra græsk: "Christos", som betyder "salvet". [DSD]

⁶*Ananias*: En af Jesu disciple jf. NT: Ap.G. 9,10-19.

hjemløst gennem Aarhundreder, hjemløst selv hos sig selv. (*Et lille Optog af romerske Herrer rider forbi. Jøderne bøjer sig dybt for dem, men Romerne ser dem ikke.*)

(54) Saulus: (*knytter Haanden og skriger efter dem.*) Hjemløst selv hos sig selv. Men vent! vent! For det, der bærer os, er Loven, Loven, Loven; er vi tro imod Loven, skal Herren i sin Time sende sin Udsending til vort Folk, og han skal genrejse Davids Trone.

(55) Ananias: Og sæt, det var ham.

(56) Saulus: Alle Afsindes Afsind. En Tømrersvend fra — Nazareth! en forhutlet Haandværker paa Valsen⁷ skulde være Davids Søn.

(57) Ananias: Hvorfor vil du kæmpe mod det latterlige?

(58) Saulus: Fordi saa forbryderiske er Menneskene, at det er det latterlige, der har Magt, over dem. Denne Tømrer fra Nazareth — i Navn, i Væsen, i Fødsel er han nøjagtig det modsatte af det, han udgiver sig for. Hans Trællemoral — ha, Proletarsøn⁸ fra Galilæa: betal godt med ondt, vend højre Kind til, naar de rammer paa venstre!⁹ Nej, Øje for Øje og Tand for Tand!¹⁰ kun saadan kan Israel vinde det Herredømme, Guds udvalgte Folk er bestemt til. Underkastelse, Eftergivenhed har vi haft nok af. Hærdes skal Folket og sammensvejses. Død over Gudsbespotteren! Død over Folkets Fjende! Død over alle hans Medløbere. Bind den forbandede der!

(59) De andre: Ja ja! bind ham! bind ham! slæb ham for Raadet! Død over Folkesplitterne!

(60) Ananias: (*idet han bindes.*) Herren Jesus vil skærme mig!

(61) Saulus: "Herren Jesus" kan ikke skærme dig imod Gud. Gud har sendt dig paa vor Vej for at lette os Arbejdet. Gør dig rede med Pennen, Alexander! Opgiv os saa Adresserne paa dine Meningsfæller i Damascus. Hvem staar i Spidsen for Partiet?

(62) Ananias: Herren Jesus vil give mig Styrke til at tie.

(63) Saulus: Lad os prøve den Herre Jesu Styrke! Frem med Skruen!¹¹ Og lad hans Tunge tale eller hans Fingre blive til blodig Grød!

(64) Ananias: Herren Jesus vil tilgive jer jeres Ondskab. Herren Jesus vil give mig — aah nej — løs mig — nej — jeg vil tale.

⁷*paa Valsen*: Fra tysk "auf der Walze sein" eller "auf die Walze gehen", som betyder at rejse omkring som håndværkssvend til fods i ind- og især udland og tage forskelligt arbejde. [ODS]

⁸*Proletarsøn*: Kommer af det latinske "proletarius", som egentlig er adjektivet for "proles" (afkom), og blev brugt om de besiddelsesløse borgere i Rom, der stod uden for de 5 klasser, og som derfor oprindeligt hverken betalte skat eller gjorde krigstjeneste, men kun kunne tjene staten ved deres børn. I midten af 1800-tallet - ikke mindst som et hovedbegreb i den marxistiske terminologi - fik ordet en slags renaissance og blev da betegnelse for en person, der tilhørte samfundets laveste, besiddelsesløse klasse, og hvis eksistens alene beroede på en minimal indtægt. [ODS]

⁹*vend højre Kind til, naar de rammer paa venstre*: Nytestamentlig reference til Jesu lære jf. bl.a. NT: Matt. 5,39 og Luk. 6,29.

¹⁰*Øje for Øje, Tand for Tand*: Reference til Bibelens retsregler for samfundslivet (GT: 2. Mos. 21,24).

¹¹*Frem med Skruen*: Tommelskruen var et europæisk middelalder-torturinstrument, hvis brug ophørte i løbet af 1800-tallet, men som blev genoptaget under 2. Verdenskrig, hvilket bl.a. danske sabotører måtte erfare - hvilket muligvis også er grunden til, at Munk her (ligesom i "Niels Ebbesen" fra 1942) bruger tommelskruen som symbol. [BOE]

- (65) Saulus: Saa tal!
- (66) Ananias: Du døde for mig paa Korset, Frelser. Saa kan jeg ogsaa lide for dig. (*Smi-ler.*) Drej kun igen! (*Det ruller fjernt og mørkner.*)
- (67) Saulus: (*rystende over hele Legemet.*) Føj ham!
- (68) Ananias: Aah! Jeg holder det ikke ud. Jeg kan ikke holde det ud. Jo, jeg kan. Jo, jeg kan. For nu ser jeg dig jo, Herre Jesus. Himlen spaltes. Der staar du. Ved Almagtens Højre. Hil dig! Sejren er din.
- (69) Saulus: Løgn! Dit Ansigt lyser som Stefans,¹² dengang vi henrettede ham. Hvordan kan Løgn faa Ansigter til at straale som Morgenens Glans. For Løgn er det! Selvbedrag! Løgn! Der er ingen Himmel aaben. Tværtimod! se op! den har hyllet sig til i Mørke over jer skamløse Spot. Den Kristus, du fabler om, han er ikke ved den Evi-ges Højre, han er endt paa Kors, han er i Rakkerkulen, død, magtesløs, en — (*Lynet slaar ned tæt ved. Alle kaster sig til Side. Braget løber ud i langvarig Rullen.*)
- (70) Manaen: Saulus! Hvor blev Saulus af?
- (71) Saulus: (*søger at rejse sig.*) Hørte I det?
- (72) Alexander: Herre Saulus, er du ramt?
- (73) Saulus: Hørte I, han raabte fra Himlen?
- (74) Azor: Raabte! Det var et Tordenskrald.
- (75) Saulus: Saul, Saul, hvorfor forfølger du mig. Og saa lo det, lo og blev ved at le. Det er haabløst at stampe imod Brodden.
- (76) Manaen: Saulus, Saulus, kom til dig selv!
- (77) Saulus: Dræbte han os? er vi i Dødsriget nu?
- (78) Alexander: Herre, rejs jer! støt jer til min Haand! her — nej, her!
- (79) Saulus: Hvor? jeg ser ikke —
- (80) Manaen: Saulus! ser du ikke? ser du ikke, Solen bryder Skyerne igen.
- (81) Saulus: Han har taget mine Øjne. Jeg er blind — blind for Livstid.¹³ Før mig hen et Sted, hvor jeg kan skjule mig og dø. (*De er vejet tilbage for ham. Han famler sig frem imod dem. De viger.*)
- (82) Ananias: (*i et Jubelskrig.*) Nej, ikke dø! Kom, jeg vil føre dig. Til Jesus Messias vil jeg føre dig.

2. Akt: II

¹²*Stefans*: Reference til steningen af Stefanus, som omtales i NT: Ap.G. 7,55-59, hvor Saulus var til stede. Ananias foregående replik ligner i hvert fald meget: "Nu ser jeg himlen åben og Menneskesønnen stå ved Guds højre side" (NT: Ap.G. 7,56).

¹³*Livstid*: Ifølge Apostlenes Gerninger opsøger Ananias Paulus efter ulykken på Guds befaling og giver ham synet igen ved håndspålæggelse (NT: Ap.G. 9, 17-19).

Ved Genesareth Sø. Taaget Morgen. Men nu staar Solen op.

- (83) Peters Røst ude fra Søen: Hej! lige paa! den Smule Brænding klarer vi med et Par raske Tag. Brug Aaren, Jakob. Et to. Et to. Hej, saa gaar den. Ptøj for et Sprøjt. Og saa er vi der. Bravo. (*Mændene snakker, ler, fortøjer, bærer Garn i Land.*)
- (84) Jakob: Hun blæste op til Morgen.
- (85) Peter: Ikke mer end hvad sundt er.
- (86) Andreas: Det siger jeg ogsaa, hun skal rulle lidt. Ellers er det jo bare som at være paa Landjord.
- (87) Thomas: Aah, jeg ved dog ikke —
- (88) Peter: Kunde du ikke lide det, Thomas.
- (89) Jakob: Han er lidt bleg om Næbbet.
- (90) Thomas: Det er jo første Gang, En har prøvet det.
- (91) Peter: Det bliver ikke sidste. Vi skal nok faa gjort en god Fisker ud af dig.
- (92) Thomas: Aah, lad mig være. Jeg skulde aldrig have spist den Stalling i Aftes. Jeg er bange for, I faar en Fisk ud af mig i Stedet for en Fisker.
- (93) Jakob: Der kommer de andre. (*Nogle af Disciplene¹⁴ og et Par Kvinder og en lille Pige nærmer sig.*)
- (94) Pigen: Har I fanget noget, Far?
- (95) Peter: Det var ikke saa værst.
- (96) Susanna, Peters Kone: Her er varm Mælk til jer.
- (97) Peter: Ah, det skal smage.
- (98) Thomas: Høvh!
- (99) Jacob: Hvad er der.
- (100) Johannes: Det er Lugten af Mælken, han ikke —
- (101) Thomas: (*kaster inderlig op.*)
- (102) Peter: Nej, hør nu! Naar først vi har fast Grund under Fødderne, saa hører skam Søsnygen op.
- (103) Susanna: Har du revet din Trøje igen, Peter.
- (104) Peter: Har jeg? Hvor?
- (105) Susanna: Du lovede endda, du vilde passe paa. Hele Aftenen sad jeg og syede.
- (106) Peter: Jeg kan forstaa — det maa være dengang, jeg sprang i Land.

¹⁴*Discipline*: Jesus udvalgte 12 disciple: ”Jesus kaldte sine tolv disciple til sig og gav dem magt over urene ånder, så de kunne uddrive dem og helbrede al sygdom og lidelse. Navnene på de tolv apostle er: Først Simon kaldet Peter, så hans bror Andreas, og Jakob, Zebedæus’ søn, og hans bror Johannes, Filip og Bartholomæus, Thomas og toldereren Matthæus, Jakob, Alfæus’ søn, og Thaddæus, Simon Kananæer og Judas Iskariot, han som forrødte ham” (NT: Matt. 10,1-4). I skuespillet her er følgende med: Peter, Andreas, Jakob, Johannes, Filip, Thomas og Matthæus. Ifølge evangelierne var Peter og Andreas, Johannes og Jakob brødre, som levede af fiskeri, mens Matthæus var skatteopkræver. Om Filip og Thomas’ erhverv er der ingen oplysninger. [BOE]

- (107) Susanna: Du lovede endda at passe paa.
- (108) Peter: Det er jo ikke saa nemt, Susanna. Naar Baaden springer igennem Brændingen —
- (109) Susanna: Du regner aldrig mit Arbejde for noget.
- (110) Peter: Det ved du jo godt, jeg gør. Lad os nu holde op med den Snak.
- (111) Susanna: Hele Aftenen sad jeg og syede.
- (112) Peter: Ja, selvfølgelig sad du og syede, naar mit Tøj var i Stykker. Hvad har man en Kone til?
- (113) Susanna: Altid skal jeg overfuses, naar andre hører paa det.
- (114) Lillepiggen: (*ler.*) Og saa skal Mor til at vande Høns. Og saa skal Far til at brumme. Og saa ender det med et Kys. Jeg kan aldrig begribe, I ikke kan springe alt det over og begynde med Kysset strax.
- (115) De andre ler: Kava kan sige det. Pokker til Kava.
- (116) Peter: Kava har Ret, Mor. Synes du ikke.
- (117) Susanna: Det kan gerne være. Det ved jeg ikke. (*Men hun tager da, mod Kysset.*)
- (118) Peter: Og Gedeosten du laver, Mor, den har ikke sin Lige i hele Verden.
- (119) De andre: Nej, Susanna kan lave Gedeost. Den smelter paa Tungen. Den er morderlig lækker.
- (120) Peter: Naa, men saa skal vi vel i Gang med Arbejdet. (*De giver sig i Lag med Nettene og piller Fisk af.*)
- (121) Kava: Farvel, Far.
- (122) Peter: Farvel, I to. Om to Timer er vi færdig til Frokosten.
- (123) Susanna: Saa er den ogsaa færdig til jer. (*De gaar med Fade og Potter.*)
- (124) Peter: Naa, har du sovet godt, Matthæus?
- (125) Matthæus: Som en Sten. Der er noget ved Luften her i Galilæa.
- (126) Peter: Den er sund, du. Hvad? Aah, saadan en Nat — du skulde have taget med ud —
- (127) Thomas: Det synes jeg ogsaa. I Stedet for mig.
- (128) Peter: (*efter at de har leet af.*) Matthæus, disse Ture hjem — de skulde jo styrke mig — til alt det, vi har at staa i derinde. Jeg undskyldte mig ogsaa med, at de gør det. Men gør de det? Naar jeg er herhjemme, saa ønsker jeg, jeg aldrig skulde se Jerusalem mer.
- (129) Matthæus: Nej, ved du hvad — denne Afkrog her!
- (130) Peter: Aah, du med din Afkrog! Her hvor jeg er født og har haft min Opvæxt og har mit eget lille Hus og Kone og Barn — her føler jeg mig midt i Verden, — midt i Livet. Og Fisketurene om Natten — og at staa paa det svimlende sorte Dyb bare paa en Planke, men at vide den Planke kan bære. Og de glimtende Fisk springer omkring

mig. De bærer ikke Nag til mig. De ved godt, at nogen maa ofre sig for at andre kan leve. Jeg løfter paa Nette, de bliver tungere og tungere, det er Guds Velsignelse til mig og min By derinde, det er dem, de bugner af. Morgenkulden gyser os ned ad Ryggen, Kammeraterne stemmer i med en Sang — aah, er der noget Liv saa herligt som Fiskerens. Skællene sætter sig paa vore Fingre, i Haaret, i Tøjet, som om vi selv er paa Vej til at blive Fisk, vi fatter om Aarerne, Baaden skyder igennem Vandet — nu er vi Fisk, Vandet er vort Element, vi kan bevæge os gennem det. Mørket viger, Solen hejser sig op i Stormasten ude i Øst, Taagen revner, Husene dukker frem, det ryger venligt som en Morgenofring fra de glimtende Skorstene, rundt om fra stiger Hanernes Gal¹⁵ og — og — og — (*Haanden skællet og blodig farer med et til Panden. Der bliver en lang Pause.*)

- (131) Jakob: Vinden er ved at lægge sig. Det bliver et smukt Vejr i Dag.
- (132) Filip: Ja, vi maa skynde os med Fisken, før det bliver for varmt. (*Pause.*)
- (133) Thomas: Peter, det kan ikke — du skal ikke — han *har* jo tilgivet dig — tilgivet os — det tror vi jo, det ved vi jo — ikke?
- (134) Peter: Jo — ellers — ja. Hej, Kammerater. Er vi snart færdig med Fiskene? Saa bare faa skyllet Nette og — hvem kommer der oppe over Fjældet?
- (135) Jakob: De stiler ned mod os.
- (136) Matthæus: Den ene ser ud til at være en fornem Mand. En Farisæer, tror jeg.
- (137) Thomas: Der er vel aldrig sket noget ondt i Jerusalem.
- (138) Filip: De gaar saa langsomt. Det huer mig ikke bedst.
- (139) Andreas: Det er en ung Mand, den fine af dem, men han gaar saa stumlende, lige som han ikke ret kan se.
- (140) Thomas: Der falder mig noget ind. Jeg tror, det er Bud til os fra Damascus.
- (141) Peter: Du ved noget, Thomas.
- (142) Thomas: Ja, jeg ved noget. Jeg vilde have sagt jer det i Aftes, men I havde det saa muntert, jeg orkede det ikke — det var derfor, jeg tog med jer paa Fiskeri i Nat. Jeg vidste, jeg kunde ikke sove alligevel.
- (143) Peter: Hvad vidste du da? Hvad Nyhed havde du da med dig fra Jerusalem i Gaar, som du har fortiet til nu?
- (144) Thomas: Saulus fra Tarsus¹⁶ —
- (145) Peter: Det gale Menneske, hvad er der med ham?
- (146) Jakob: Har han forfattet et nyt Skrift imod os?
- (147) Thomas: Synedriet har sendt ham til Damascus til at forfølge de Kristne der.
- (148) Peter: Og det tav du med!

¹⁵*Hanernes Gal*: Reference til episoden, hvor apostelen Peter forrådte Jesus (fx jf. NT: Matt. 26, 33-34). Derfor holder Munks Peter en lang pause, fordi han mindes om denne pinlige episode og bliver eftertænksom.

¹⁶*Tarsus*: By i den sydlige del af det centrale Tyrkiet, opkaldt efter floden Tarsus, hvor Paulus er født. [BOE]

- (149) Matthæus: Herren Jesus se i Naade! Saulus — han river dem i Stykker! han er som en glubende Ulv.
- (150) Peter: Og det tav du med!
- (151) Thomas: Hvad skulde vi gøre alligevel? Vi kan jo ikke flyve til Damascus og hjælpe vore Fædre.
- (152) Peter: Men Guds Engle kan flyve. Hvad skulde vi stille op, siger du? Er det en Herren Jesu Discipel, der stiller sig raadvild og magtesløs op? Vi kunde have bedt! I Stedet for at fiske og synge Viser og hygget os kunde vi have ligget hele Natten i Bøn for vore Brødre. Thomas, Thomas, hvornaar lærer du at huske, at Bønnen er den største Kraftkilde paa Jorden?
- (153) Jakob: Ma — Ma — Manden, der kommer deroppe.
- (154) Peter: Hvad han?
- (155) Jakob: Vi er fortabt. Det er Saulus selv. (*De farer sammen, stirrer derhen, rykker uvilkaarligt nærmere sammen.*) (*Uden et Ord staar de og stirrer deres Skæbne i Møde. Paulus og Ananias naar omsider frem. Paulus bøjer sig dybt.*)
- (156) Ananias: Men kender I mig ikke?
- (157) Peter: Vi kender dig, Ananias. Men vi kender ogsaa den Mand, du har ført hertil. Hvor er Ypperstepræstens Betjente? Hvor gemmer I dem?
- (158) Paulus: I er Herren Jesu Disciple. Jeg har ingen Ret til at tale til jer, før I selv giver mig Lov. Ananias, tal du!
- (159) Ananias: Værdige Apostle! der er eet Ord, Herren Jesus har lært os, at for Gud er alle Ting mulige. Tror I paa det?
- (160) Peter: De dræbte ham, og han opstod fra de Døde. Vi tror paa alle de Ord, han har lært os.
- (161) Ananias: Denne Mand, som var en Spotter og Forfølger, har Jesus gjort til det modsatte af, hvad han var. Han kaldte ham til Discipel foran Damascus. Han blev blind af at se det himmelske Lys. Paulus hører nu til mellem os.
- (162) Johannes: Lovet være Herren vor Gud i det høje. Jertegn¹⁷ efter Jertegn betegner hans Vej.
- (163) Thomas: (*med et vredt Sideblik til Johannes.*) Er du Stikker for Ypperstepræsterne? Skal du gøre dig kendt med os for at knuse os helt?
- (164) Ananias: Thomas!
- (165) Jakob: Jeg ved ikke, hvad jeg skal mene om Sagen?
- (166) Ananias: Han blev blind af at skue det himmelske Lys. Da faldt hellig Aand paa ham, og vi døbte ham, og Daaben rensede hans Sind og Sans, saa han fik Synets Gave tilbage.

¹⁷Jertegn: Eller "Jærtegn". Oldnordisk ord af uvis oprindelse, som betegner en usædvanlig tildragelse, en vidunderlig, overnaturlig begivenhed - et tegn fra himlen, der vidner om sandheden af noget, om kommende begivenheder. [ODS]

- (167) Thomas: Taskenspillerkneb.
- (168) Peter: Thomas, alt¹⁸ skal du plette med din smudsige Tvivl.
- (169) Jakob: Den Tvivl, der bunder i Tro, er en Sundhed. Vi maa undersøge Sagen. Hvem borger¹⁹ os for, din Omvendelse til Herren er sand? At det ikke har været Indbildning eller Sindssyge. At det er noget, der kan vare og stoles paa.
- (170) Johannes: Vis Tillid, vis Tillid. Lad os modtage vor nye Ven med Tillidens aabne Arme og haabe alt godt. Med Tro og Haab og Kærlighed²⁰ kan vi overvinde alle den ondes Anslag.
- (171) Thomas: Og er han saa en Spion, kaster vi vore Liv bort til ingen Nytte. Jesus har ikke betroet os sit Rige, for at vi letsindigt skal sætte det over Styr.
- (172) Ananias: Maa det være mig tilladt —
- (173) Jakob: Ja.
- (174) Ananias: Endda at sige noget meget dristigt.
- (175) Jakob: Ja.
- (176) Ananias: Menigheden i Damascus har den Opfattelse, at det er Jesu Værk. At hvis I forkaster Saulus's²¹ Omvendelse til Paulus, underkender I Jesus selv.
- (177) Peter: Vil Menigheden i Damascus sætte sig til Dom over Herrens Apostle?
- (178) Jakob: Kender I deroppe en anden Herre Jesus end ham, vi levede sammen med, har I hverken Lod²² eller Del med os.
- (179) Thomas: Jeg stemmer for, at vi afviser denne Saulus eller Paulus, hvad de kalder ham.
- (180) Flere: Ja ja. Foreløbig maa vi afvise dig. Rejs til Tarsus først, hvor du stammer fra. Vis os først din Tro ud af Gerninger.
- (181) Ananias: Før I træffer den endelige Beslutning, er der en lille Biomstændighed, der ogsaa bør tages i Betragtning.
- (182) Jakob: Og det er?
- (183) Ananias: Paulus har romersk Borgerret.
- (184) Jakob: Og hvad saa?
- (185) Thomas: Truer I?
- (186) Ananias: Nej, nej, nej, misforstaa ikke. Jeg mener blot — her imellem os er det jo ligegyldigt — maaske nærmest misliebigt endda. Men ude i den store Verden kan det blive Menigheden til uvurderlig Nytte — afværge Farer — skabe Respekt.

¹⁸*alt*: I denne sammenhæng betyder "alt" "altid" eller "bestandig". [ODS]

¹⁹*borger*: Kommer af det middelnedertyske "borgen" (indestå for, give henstand med) og betyder i denne sammenhæng at afgive sikkerhed, at garantere. [ODS]

²⁰*Tro og Haab og Kærlighed*: Jf. NT: 1 Kor. 13,13 - som er skrevet af Paulus.

²¹*Saulus's*: Egentlig engelsk genitivendelse. Den korrekte skriveform ville være "Saulus".

²²*Lod*: Stående udtryk: "lod og del". I denne sammenhæng bruges "lod" for at betegne en del eller part af et hele, en del eller portion, som er bestemt for, tildeles eller tilfalder en enkelt person. [ODS]

- (187) Jakob: Det er der selvfølgelig noget om.
- (188) Johannes: En Mand med romersk Borgerret i vor Kreds — det er jo en Gave fra Himlen.
- (189) Peter: Vor Mester, Herren Jesus, klarede sig uden Borgerret. Han havde intet at falde tilbage paa — ingen Styrke at holde sig til undtagen Sandheden alene. Havde han haft en romersk Borgerret at stikke Pilatus i Næsen, var han ikke endt paa sit Kors. Og var hans Vej ikke gaaet over Korset, stod vi ikke her i hans Opstandelses Kraft. Jeg vil ikke lukke denne Israels Søn med romersk Borgerret ind i vor Kreds.
- (190) Jakob: Vi har syndet. Vi vilde stole paa Menneskeværk og søge vor Styrke i jordiske Garantier. Peter har Ret. Det gør os ondt, Saulus fra Tarsus! vi kan ikke bruge din Hjælp og er rede til at betale Prisen, som det koster at vrage Ypperstepræsternes Øjesten.
- (191) Paulus: (*kæmpende med sin Vrede.*) Ypperstepræsternes Øjesten! De hader jer, men mig hader de tidobbelt nu. Og min gamle Far vil forbande mig og fratage mig Ære og Arv. Jeg er Farisæer, og jeg staar her foran jer — I er Fiskere og ulærde Mænd — Galilæere — og dog har jeg søgt jer og bøjet mig for jer og tilbudt jer Haand. Svarer I mig med et Spark, nuvel, saa — jeg tigger ikke — saa rejser jeg ud over Verden med min egen Jesus, ham, som *jeg* har set. Jeg skal konkurrere jer sønder og sammen. Jeg skal starte en Bevægelse, som jeres er Vand overfor. (*Der galer en Hane i nærmeste Hus. Paulus hører det, han ser paa Peter, og Peter ser paa Paulus. Paulus smiler spottende. Men Peter bliver ved med at se paa Paulus. Da kaster denne sig ned og griber Peters Haand.*) Peter, tilgiv mig. Denne Gang var det mig, den galede for. Dette Helvedes Hovmod i mig — jeg bliver det aldrig kvit. Saulus bliver aldrig til Paulus. I Herrens høje Apostle, gør med mig, hvad I vil, I maa piske mig, I maa sulte mig, I maa overgive mig til Politiet, I maa sende mig, hvorhen i Verden I vil. Blot jeg maa have Lov til at tjene den Herre Jesus som den ringeste mellem jer andre. (*Taarerne væder hans opadvendte unge Ansigt. Blikket vandrer bønfyldende Kredsen rundt.*)
- (192) Peter: (*lægger sin Haand paa hans Hoved.*) Rejs ud i Ørkenen, Saulus, bliv ene med dig selv og din Gud et Aarstid eller to. Rejs saa ned og lad dig forbande af din gamle Far i Tarsus og kom saa og hjælp os med Riget.

3. Akt: III.

I Tarsus.

- (193) Paulus' Far Eljakim: Mor, hvor er du henne, Mor?
- (194) Paulus' Mor Salma: Her er jeg, Far. Jeg var bare ude at se efter lidt til Aftensmaden. Er der noget?

- (195) Eljakim: Der er Brev fra vor Søn.
- (196) Salma: Nej, men da? Er der virkelig? Skal jeg læse det for dig?
- (197) Eljakim: Skal vi ikke gemme det til efter Aftensmaden og saa sætte os ud paa Verandaen og læse det sammen?
- (198) Salma: Jo, naar du synes det, Far. Saa skal jeg skynde mig at faa lidt paa Bordet.
- (199) Eljakim: Ja, gør det, Mor, gør det. (*I det følgende gaar hun fra og til og dækker Bord.*)
- (200) Salma: Du snyder vel ikke?
- (201) Eljakim: Hvis Øjnene var lidt bedre, saa skulde du ikke føle dig sikker. Gode har de aldrig været, og Alderen har jo ikke gjort dem bedre. Det løber i eet for mig, skønt det ellers er store tydelige Bogstaver, han skriver. Hans Skrift er sikker, som han selv er sikker. Ja, den Dreng har vi Ære og Glæde af.
- (202) Salma: Ved du hvad, lille Far, jeg tænker tit paa — alle de Drengene jeg fødte dig — og saa skulde der bare leve een. At hvergang vi havde ventet den store Glæde, saa gik din Gang i Stedet til Kirkegaarden. Men nu er det, ligesom jeg forstaar — alle de smaa døde Drengene — Herren har taget Liv og Evner fra dem for at samle dem hos den ene.
- (203) Eljakim: Ja ja, medfødt er det jo ikke altsammen, mange Penge har han kostet os.
- (204) Salma: Du var ikke lige fornøjet med det altid i de Aar, han læste.
- (205) Eljakim: Fornøjet og fornøjet — jeg var en fattig Teltmager. Hvad han gav ud paa en Time til en af de store Herrer i Jerusalem, kostede mig et Døgns Slid.
- (206) Salma: Jeg sagde altid, Herren vil betale os tilbage med Renter.
- (207) Eljakim: Ja, Herren har gjort det. Jeg har en Søn, der omgaas Ypperstepræsterne. Det havde jeg aldrig turdet vove at drømme om. Jeg tænker sommetider paa, Mor — om vi nu solgte Forretningen her og fik os en lille Lejlighed i Jerusalem — tænk, at opleve vor Livsaften nær ved vor Søn og i Templets hellige Skygge.
- (208) Salma: Bare han ikke roder sig ind i for meget derinde.
- (209) Eljakim: Hvad mener du med det?
- (210) Salma: Denne Sendefærd til Damascus, han skrev om i forrige Brev.
- (211) Eljakim: Vi maa være meget stolte over, at de høje Herrer dernede kan lægge en saadan Opgave i Hænderne paa vor Søn, saa ung som han tilmed er.
- (212) Salma: Sandt nok, Far, sandt nok. Men dette her med at forfølge Mennesker —
- (213) Eljakim: Det er ikke Mennesker. Denne Sekt, efter det lidt jeg kender til dem — det er Forbrydere, det er Folk, der er værre end Forbrydere. De vil splitte Jødedommen. Og de vil tage Haabet fra os. De er en Forargelse midt i Guds udvalgte Folk. Udryddes skal de.
- (214) Salma: Jamen, lille Mand dog, jeg tager dem ikke i Forsvar. Hvorfor bliver du dog saa heftig? Jeg mente bare —

- (215) Eljakim: Alverden er imod os Jøder. Hvis vi ikke holder sammen, er vi fortabt. Hvis vi ikke holder fast ved Haabet om Messias, er vi fortabt. Jeg takker Gud for, at nu, da jeg er gammel og svag og ikke selv kan være med, hvor der kæmpes, har jeg en Søn, der ikke viger tilbage for de Krav, Herren stiller til ham.
- (216) Salma: Nu er Bordet dækket.
- (217) Eljakim: Tak, lille Mor, jeg skal bare lige vaske Hænder først. (*Ud.*)
- (218) Salma: (*tager Brevet op, glatter det lidt, lægger det mod sin Kind.*) Min Dreng, min kære Dreng, min store kloge, dygtige Dreng!
- (219) Eljakim: Naa, skal vi saa — snyder du?
- (220) Salma: Du kan tro nej, Far. Jeg ser bare paa Udskriften²³ — jeg synes — jeg synes ikke, hans Bogstaver er helt, som de plejer at være — der er noget, hvad skal jeg sige, febrilsk over dem, der ikke har været der før.
- (221) Eljakim: Tror du — naa-e, det synes jeg ikke. Men vi kunde jo godt — bare lige kigge — om der er noget særligt.
- (222) Salma: Ja ja, som du vil, Far. Saa kigger jeg.
- (223) Eljakim: (*gaar til Bordet og begynder saa smaat paa Maaltidet.*) Naa, er der noget?
- (224) Salma: Nej, d. v. s.
- (225) Eljakim: (*rejser sig.*) Hvad vil det sige?
- (226) Salma: Nej, Far, nej, der er ikke —
- (227) Eljakim: Læs for mig.
- (228) Salma: Han skriver bare — han fik ikke — det var den Tur til Damascus.
- (229) Eljakim: Hvad den? Hvad er der med den?
- (230) Salma: Det ser ud, som han blev holdt tilbage, eller at han blev syg.
- (231) Eljakim: Læs hvad der staar, Kone, læs mig hans egne Ord!
- (232) Salma: Ja, der staar — — ja, først skriver han jo, som han plejer om, hvordan vi har det og saa staar der: Paa min Rejse uden for Damascus blev jeg — var der — gled — gled Kamelen, og jeg — blev ført ind i Byen. Men nu er jeg i god Bedring og venter — og kan — og inden ret længe —
- (233) Eljakim: Giv mig Brevet! Du ryster jo paa Hænderne.
- (234) Salma: Ja, for — det er dig — der gør mig forskrækket — hvordan er det, du tager paa Vej over ingenting?
- (235) Eljakim: Ah, de Øjne! de Øjne!
- (236) Salma: Saul! Saul! min egen Dreng! er du hjemme, er du her, hvordan gaar det til?
- (237) Paulus: Jeg har skrevet Brevet i Skibet paa Vej hjem til jer. Jeg var bange, jeg ikke magtede mundtlig at sige jer det.

²³Udskriften: Betegner, hvad der (som en kort angivelse) er skrevet uden på noget - en påskrift. [ODS]

- (238) Eljakim: Sige os hvad? Maa jeg saa faa Besked?
- (239) Paulus: Jeg er blevet døbt, Far. Fra nu af hører jeg Jesus til.
- (240) Eljakim: Splittelsesmageren fra Galilæa.
- (241) Paulus: Herren vor Gud har aabenbaret mig, at denne Jesus just er Messias.
- (242) Eljakim: Messias — en død Mand — hentet ned fra en Galge.
- (243) Paulus: Han er ikke død, Far, han er ved Guds Højre nu.
- (244) Eljakim: Nok. Nok. Ikke mere!
- (245) Salma: Far! du skal være rolig! du skal tænke dig om, før du siger noget.
- (246) Eljakim: Jeg er rolig. Vær ikke bange. Jeg er helt rolig nu. Saulus, jeg har haft 7 Sønner. De 6 af dem døde i Fødselen! lovet være Israels Gud. Den syvende af dem er dig. Dig dræber jeg nu. Ikke med Smaatterier som Dolk eller Kniv. Jeg dræber dig med min Forbandelse. Jeg dræber dig saa grundigt, at du aldrig har været til.
- (247) Salma: Far, det er vort Kød og Blod, det er vor eneste —
- (248) Eljakim: Du er en Kvinde, og du skal tie. Teltmageren Eljakim i Tarsus har haft 6 dødfødte Sønner. Du var et utidigt Foster og raadnet i Moderens Liv. Som jeg nu spytter paa dig, skal Herren spy dig ud af sin Mund.
- (249) Salma: Spyt paa mig, men ikke paa ham, vor Dreng, vor egen, vor kære, vor eneste.
- (250) Paulus: Far, giver du mig Lov til at sige et eneste Ord.
- (251) Eljakim: Tal, hvad du vil, du fremmede Mand, jeg kender dig ikke. Jeg ved kun, jeg har levet for længe nu, halvfjerds Aar for længe paa Jorden, barnløs gaar jeg til Dødsriget nu. (*Synker sammen.*)
- (252) Salma: (*skriger.*) Hans Hjerte! hans gamle udslidte Hjerte.
- (253) Paulus: Far, du skal høre mig — bare høre det ene: at jeg agter, at jeg har dig usigelig kær, men at den Herre Jesus — Far! Far! Far!

4. Akt: IV.

- (254) Kava: Fortæl mig mere om det, Far.
- (255) Peter: Jeg er bare saa skrupsulten, du.
- (256) Kava: Mor har snart Maden færdig. Fortæl saa længe, Far. Hvornaar saa du ham første Gang? Hvornaar begyndte det?
- (257) Peter: Jeg har jo fortalt dig det 10 Gange, lille Kava.
- (258) Kava: Du skal fortælle mig det 10 Gange til. For jeg forstaar ikke noget af det. Og saa er det saa dejligt alligevel.
- (259) Peter: Hvad er det min lille Pige ikke forstaar?

- (260) Kava: Det er alt det her — vi er et undertrykt Folk — men i gamle Dage var vi store og mægtige — helt langt tilbage — under David — da var det os, der raadede over de andre. Men saa er det Profeterne har spaaet, at der skal komme en Konge engang — han skal blive endnu mægtigere, end David var — han skal føre os, saa vi skal komme til at raade over de andre igen, ja, over hele Verden. Og saa kom Jesus — og han var bare fra Nazareth — og saa slog de ham ihjel — og saa siger I, at det er ham.
- (261) Peter: Ja, det er rigtigt. Det er ham, der er Konge over Alverden.
- (262) Kava: Men hvorfor lod han sig saa slaa ihjel?
- (263) Peter: Fordi — fordi — fordi —
- (264) Kava: Hvorfor blev han ikke født her i Jerusalem som Søn af en af de fornemme Mænd her og blev uddannet i Krigstjeneste hos Romerne ligesom Moses i sin Tid hos Ægypterne og saa samlede en Hær og drev Romerne ud og erobrede hele deres Rige?
- (265) Peter: Saadan var det jo ogsaa vort Folk tænkte sig det. Og saa kom det paa stikmodsat Maade.
- (266) Kava: Og hvordan kan han nu blive Konge paa Jorden, nu da han er død og er oppe i Himlen.
- (267) Peter: Han vil komme tilbage fra Himlen engang med 10000 Engle i Følge.
- (268) Kava: Hvorfor kom han saa ikke fra Himlen strax første Gang i Spidsen for de 10000 Krigsengle.
- (269) Peter: Du spørger om saa meget, mit Barn —
- (270) Kava: Hvor ved du fra, han kommer igen? hvor ved du fra, han var — den rigtige?
- (271) Peter: Jeg var et ungt Menneske hjemme hos Far og Mor. Vi var ikke saadan aandelig interesserede i vort Hjem. Far og jeg og mine Brødre, vi skulde fiske, og saa fiskede vi. Havde vi en god Fangst, var vi glade, og slog det fejl, haabede vi paa bedre Lykke næste Gang. Saa blev jeg forlovet med din Mor — du ved, det var Naboens Datter. Hun saa paa alle Ting, som vi gjorde det hos os. Johannes Døberen begyndte at prædike, men vi hørte ikke til dem, der rendte efter ham. Til sidst var vi næsten de eneste i vor Landsby, der holdt os hjemme. Lad de andre rende, sagde Far, des flere Fisk bliver der til os. Saa begyndte Jesus at prædike. Første Gang jeg saa ham, syntes jeg, han var en underlig en, og det, han sagde, kom jo ikke mig ved. Da kom han forbi en Dag, just som vi var kommet ind med Baaden. Han standsede og stod lidt, ligesom han var forlegen, og pillede lidt ved Nettet, vi vendte Siden til ham og begyndte at samle Drætten²⁴ af. Saa siger han: Naa, I fanger Fisk. Jeg tænkte: det var ikke en videre genial Bemærkning af en Hr. Profet. Din Onkel Andreas gav et Grynt til Svar. Saa ser han med et lige paa os og siger: Men jeg har Brug for jer til at fange Mennesker.

²⁴Drætten: Fiskefangst med garn eller vod. [ODS]

- (272) Kava: Og hvad saa.
- (273) Peter: Jeg tænkte, det bliver nu Løgn, hvad mig angaar. Da saa jeg, Andreas' Hænder begyndte at ryste. Saa siger den Fremmede til os: I kommer i Aften til Mødet hos Zebedæus, gav os et kort Nik og gik. Gaar du, sagde jeg til Andreas. Andreas svarede: Jeg ved snart ikke. Jeg gaar ikke, sagde jeg. Saa gaar jeg heller ikke, sagde Andreas. Om Aftenen sneg jeg mig derhen og saa Andreas sidde der allerede.
- (274) Kava: Og hvad saa?
- (275) Peter: Saa talte han noget, som jeg ikke længere kan huske, hvad var, og der var ogsaa en syg, han lagde Hænderne paa og helbredte, men hverken mig eller min Broder lagde han Mærke til. Da Mødet var forbi, tænkte jeg, han kommer vel hen og hilser. Men han vendte sig for at gaa. Saa gik jeg hen til ham og hørte mig selv sige: Hvis der ellers er noget, Rabbi²⁵ har Brug for mig til, saa spyt bare ud. Da lo han og hugg sin spinkle Haand i min Skulder: Dig, Simon, dig har jeg Brug for hele Livet og længere endda.
- (276) Kava: Og hvad saa, Far?
- (277) Peter: Saa — ja, saa — saa hørte jeg til hos ham. Ligesom — ja, hvad skal jeg sige — ligesom — ligesom du og jeg hører sammen. Lille Kava, din Far er ikke mere end et Menneske, et svagt og syndigt Menneske — om Jesus var Messias eller om — eller om han tog fejl — det er sommetider, at jeg ved det ikke. Men det ved jeg, at hvordan det end forholder sig, saa er jeg hans i al Evighed.
- (278) Kava: (*med store Øjne.*) Ved du sommetider ikke, om han tog fejl.
- (279) Peter: (*springer op og ler.*) Hvad er det, du faar mig til at sige, din lille Taskenspil- lerske. Din Far sidder og bliver melankolsk, bare fordi hans Tarme skriger i ham af Sult.
- (280) Kava: Far — tror du virkelig, at vort Folk skal regere hele Verden engang igen.
- (281) Peter: Ja, det tror jeg.
- (282) Kava: Ligesom Romerne nu? Og skal du saa være Kejser, Far?
- (283) Peter: Tror du ikke, at det vil klæde mig? Hr. General, jeg kan ikke længere lade mig nøje med disse lokale Sejre! vi begynder et Hovedangreb i Morgen ved Daggry. Hele Fronten sættes i Bevægelse. Højre Flanke foretager et omgaaende Fremstød og falder Fjenden i Ryggen.
- (284) Kava: Men Far, du kan jo godt.
- (285) Peter: Ja, og tænk dig, hvordan tror du saa ikke jeg kan, naar jeg først er mæt.
- (286) Kava: Nu skal jeg faa fat i Mor og hjælpe hende med Maden. — Tror du saa, naar det er os, der raader — tror du saa, Romerne vil hade os, ligesom vi nu hader dem?
- (287) Peter: Om Romerne vil — naar Herren Jesus har taget Magten, vil der ikke længere være Had.

²⁵Rabbi: Hebraisk for "min mester".

- (288) Kava: Hvorfor vil han saa have Jøderne alene til at hjælpe sig?
- (289) Peter: Hvem skulde ellers — vi er jo dog det udvalgte Folk.
- (290) Kava: Jeg troede, at dem, han udvalgte, var det udvalgte Folk — jeg mente, at det var det mest praktiske, om det saa var nogen af alle Folk. Naa, men nu skal jeg komme med Maden. (*Ud.*)
- (291) Peter: (*staar lidt og stirrer efter hende.*) Af alle Folk — af alle Folk — hvad er det for Ord af Barnets Mund — en ond Aand talte jo af hende! (*Han gaar heftigt op og ned; gaar hen til Vinduet og kigger ud i Mørket. Bag ham sænker sig pludselig en Dug ned paa Bordet med forskellige Retter.*)
- (292) En Stemme: Vend dig og spis!
- (293) Peter: (*farer sammen, vender sig, ser maalløs paa Bordet, nærmer sig det rask, men standser med et Udtryk af Væmmelse.*) Det er Svinekød, det er rent og urent mellem hinanden. Aldrig, Herre, er uren Spise kommet ind i min Mund.
- (294) Stemmen: Hvad der er rent for Gud, er ikke vanhelligt for dig.
- (295) Peter: (*staar vaklende et Øjeblik. Saa rækker han Haanden ud og smager. Han synker paa Knæ og skjuler Ansigtet i sine Hænder. Dugen løftes atter og forsvinder. Det banker paa Døren.*) Ja, hvem er det. Kom ind!
- (296) Kornelius: Er I Apostelen Peter?
- (297) Peter: Jeg er Jesu Apostel, ja.
- (298) Kornelius: Mit Navn er Kornelius.²⁶ Jeg er fra Kæsarea.
- 27
- (299) Peter: Jeg kender jer. I er Officer ved det italienske Regiment. Jeg ved, I er en Mand med godt Lov paa jer fra den jødiske Befolkning i Byen for Retsindighed og Godgørenhed. Men I er dog en Romer; jeg troede, I vidste, I skylder mig som Jøde det Hensyn ikke at overtræde min Dørtærskel, mindst nu ind under Paaske.
- (300) Kornelius: Jeg beder jer, inden I dømmer mig at høre mit Ærinde til jer. Jeg lyver ikke, naar jeg siger jer, at jeg i den sidste Tid har levet under et Aag. I ved, at jeg sætter en Ære i at føre et retfærdigt Regime i min By. Men jo mere jeg anstrenger mig, des mere synes jeg, det mislykkes for mig. Jeg fejler i mine Befalinger, og der kommer Ordre fra oven, jeg ikke i kan sidde overhørig, skønt jeg ved, de strider mod al Retfærdighed. Jeg har i den sidste Tid følt mig som et Menneske, der ikke har Lov til at være til, en Mand, der besmitter Livet. Da er det, jeg hører om jeres Jesus fra Nazareth. Jeg hører, at der til Jorden er kommet en Udsending fra selve Livet, fra Gud, en, der gør Livet til at leve for os Syndere ikke ved at borttage Synden, for den hører Jordens Kaar til; men ved at forære os vore Synders Forladelse, saa vi kan bære

²⁶Kornelius: Mødet mellem Kornelius og Peter beskrives i Apostlenes Gerninger, hvor det bl.a. hedder: "I Cæsarea var der en mand ved navn Cornelius, som var officer i en militærafdeling, der hed Den Italienske. Han var from og gudfrygtig, ligesom hele hans husstand; han gav folket mange almisser og bad bestandig til Gud." (NT: Ap.G. 10,1-2).

²⁷Kæsarea: Bynavnet "Cæsarea" nævnes flere steder i Bibelen, og de fleste refererer direkte til byen Cæsarea Fillipi ved Jordanfloden (bl.a. hos Matthæus og Markus), mens andre er mere uklare. [BOE]

Livet og tro paa Gud uden at sønderknuses af hans hellige Retfærdighed. Nu siger I, at dette Syndsforladelsens Rige er oprettet for Jøderne alene. Er det troværdigt? Kan det være sandt? Strider det ikke mod selve det etiske Princip i Verdensordningen, at alle vi, der trænger saa inderligt, skulde være lukket ude blot for vor Fødsels Skyld. Jeg kommer til jer — I er den ypperste af hin gaadefulde Frelzers Apostle²⁸ — jeg kommer til jer for at spørge jer: Jeg er en Romer. Tør I nægte mig Muligheden for at komme i Forbindelse med den Mand, jeg føler ogsaa er min Frelser. Har I Ret, har I Mod til at nægte mig at blive døbt?

(301) Peter: (*hæst.*) Ved I, hvad det er, I spørger mig om, Kornelius. Aner I Rækkevidden af jere Ord.

(302) Kornelius: Jeg tror, jeg gør det. Hvis jeg ikke gjorde det, havde jeg ikke vovet at spørge. Jeg er rejst den lange Vej herop for at sige til Herren Jesu Apostle: det er ikke en jødisk Sag, der er lagt i jeres Hænder. Det er en Verdenssag.

(303) Susanna: (*ind.*) Peter, du maa flygte, du maa af Vejen! saml det nødvendige sammen og kom af Sted.

(304) Kava: Far, lille Far, skynd dig! (*Johannes, Matthæus, Thomas o. fl. a. er ogsaa traadt ind.*)

(305) Peter: Hvad er der sket.

(306) Johannes: Vi havde jo ventet, at Kong Herodes²⁹ vilde sætte Jakob i Frihed nu til Paaske. I Stedet har han — (*standser.*)

(307) Peter: Jakob er da ikke —?

(308) Thomas: Han har henrettet ham.

(309) Peter: Aah nej da!

(310) Johannes: Herrens Veje er uransagelige. Men vi maa aldrig betvivle, de er brolagt med Kærlighed.

(311) Susanna: Du maa flygte, Peter, du maa ud af Byen endnu i Nat. Se, her er en Madpakke til dig, og saa ikke mere, af Sted! af Sted!

(312) Kava: Far, tror du, Jesus kan beskytte dig.

(313) Peter: Jeg ved, han kan det.

(314) Kava: Hvorfor beskyttede han saa ikke Jakob.

(315) Peter: Det gjorde han ogsaa. Han har taget ham hjem til sig. Deroppe er det sikreste Skærm.

30

²⁸*ypperste af hin gaadefulde Frelzers Apostle*: Af Matthæusevangeliet fremgår det, at Jesus har udpeget Peter til noget specielt: "Og jeg siger dig, at du er Peter, og på den klippe vil jeg bygge min kirke, og dødsrigets porte skal ikke få magt over den" (NT: Matt. 16, 18). Navnet "Peter" kommer af det græske "petros" og betyder "klippe".

²⁹*Kong Herodes*: Kong Herodes Agrippa I. (ca. 10 f.Kr.-44 e.Kr.) var konge i Judea (41-44 e.Kr.), da han halshuggede Jakob. Gerningen beskrives i NT: Ap.G. 12,1-2. [BOE]

³⁰*Skærm*: Bruges her i en billedlig forstand om beskyttelse, værn eller forsvar. [ODS]

- (316) Kava: Jamen paa den Maade vil jeg ikke, han beskytter dig, Far, du maa ikke dø, hører du, du maa ikke dø.
- (317) Susanna: Der er ikke Tid til at flæbe. Faa din Far af Sted.
- (318) Peter: I kender Kornelius der. I undrer jer ved at finde ham her hos mig. Han vil selv fortælle jer sit Ærinde. Og hør nu, Brødre, jeg har haft et Syn, saa jeg i Jesu Navn kan anbefale den Anmodning, han stiller os. Gud i Vold, Kammerater! (*Gaar hurtigt.*)
- (319) Susanna: Vi kunde have siddet nu i Galilæa, vi kunde have siddet nu i vort lille Hus og haft det fredeligt og godt, hvis ikke denne Taabe til min Mand havde rodet os ind i alle disse Forhold, som ikke kommer os ved. Simon er skabt til at fange Foreller og jeg til at bøde³¹ hans Buxer, og hvad har vi at gøre med alt det aandelige Postyr. Vi er jævne reelle Mennesker, og denne Jesus med alt hans Fantasteri, han har arvet efter den skøre Mor, der fik Besøg af Englemænd i Stedet for af sin Kæreste.
- (320) Thomas: Om Herren Jesus, Susanna, maa du holde din Mund.
- (321) Johannes: Om Herren Jesus og om hans gode Mor maa du helst ikke sige noget nedsættende.
- (322) Kornelius: Aah, lad hende tale. I ser dog, hun er en Kvinde, der ikke selv ved, hvad Ord der udgaar fra hendes Mund.
- (323) Susanna: Jeg vil skilles fra ham. Jeg tager tilbage til Galilæa. Jeg har ingenting at gøre i Jerusalem. Jeg vil skilles fra denne Simon, der er rendt fra sit Haandværk og det trygge Liv, han lovede mig. Jeg vil have mig en anden Mand. (*Ud med Kava.*)
- (324) Kornelius: Jeg kom til Peter i Nat med en meget stor Bøn. Jeg begærede at døbes af ham. (*De stirrer paa ham med aabne Munde.*)
- (325) Johannes: Jamen —
- (326) Thomas: Du er en Romer.
- (327) Kornelius: Jeg er et Menneske. Jeg trænger til en Frelser. En Frelser for alt det onde, der truer ethvert Menneskes Sjæl, hvadenten han saa er Romer eller Jøde. Jeg trænger til en Gud, saa jeg skal ikke leve et Liv uden Mening. Ikke en ukendt Gud, ikke en fjern og fjendtlig Gud, ikke en pjattet og taabelig Gud, men en, i hvis Naade jeg kan drage Aande, en Gud, jeg kan holde af og tjene, fordi jeg ved, han holder af mig. Brødre, jeg trænger til mine Synders Forladelse. Det ved jeg, jeg kan opnaa hos jeres Gud.
- (328) Matthæus: Herren Jesus sagde, han kun var udsendt til de fortabte Faar af Israels Hus.

32

³¹*bøde*: Betyder i denne sammenhæng at bringe noget mangelfuldt i en bedre tilstand, istandsætte, reparere, lappe eller stoppe. [ODS]

³²*fortabte Faar af Israels Hus*: Bibelsk reference til NT: Matt. 15,21-28, hvor Jesus frelser en dæmonplaget datter af en kana'anæisk kvinde fra Tyrus og Sidon.

- (329) Kornelius: Jeg har hørt den Historie. Og om jeg mindes ret, endte den med, at han sagde til den hedenske Kvinde: Din Tro er stor, dig ske, som du vilde. Hvordan det er med Størrelsen af min *Tro*, ved jeg ikke, men jeg ved, at min Trang er stor.
- (330) Johannes: Hvad var det, Peter sagde, da han gik, at han havde haft et Syn.
- (331) Kornelius: Den Slyngel til Herodes har myrdet Jakob i Nat. Luk mig ind i jert Samfund i Stedet — ikke at jeg er noget mod ham, der var Herrens Bror. Men naar I lukker mig ind, lukker I Døren op for hele den lidende Menneskehed. Da er det, som om Jakob med sin Død har erhvervet os Verden. Vi mistede en og vi vandt i Tusindvis.
- (332) Tjenestepigen Rode: (*kommer ind forvirret og hæs.*) Hvor er Susanna? Er Peters Hustru ikke her?
- (333) Susanna: (*ind fra Køkkenet.*) Hvad er der sket? har de fanget ham?
- (334) Rode: Jeg saa Husbond paa Gaden. — Imellem Soldaterne. De slæbte af med ham til Fængslet.³³ Faklernes Skin faldt paa hans Ansigt. Hans Øjne stod aabne som paa en Død — aah Gud, aah Gud, som om han var død!
- (335) Susanna: De gør ved ham, som de gjorde ved Jakob. Aah, Simon,³⁴ Simon, de slaar dig ihjel!
- (336) Thomas: De slaar os ihjel alle — som de slog Jesus ihjel.
- (337) Kornelius: Jeg vil gaa til Herodes i Morgen. Jeg er dog romersk Officer.
- (338) Susanna: I Morgen! aah Gud! i Morgen!!
- (339) Matthæus: Ja, vi er alle fortabt.
- (340) Susanna: Vi er alle fortabt — er det et Ord at sige for Mænd. Gør dog noget, rejs jer, find dog paa! Kald jeres Trosfæller sammen, faa fat i Spader og Brosten og hvad der er, og storm saa Fængslet og skaf ham ud. Men I er gamle Kællinger, hele jer Klynge.
- (341) Johannes: Mod Herrens Raad kan vi ikke sætte os fort.
- (342) Susanna: Nej, det er rigtigt. Giv Herren Skyld for, at I er Nathuer. Er der ingen, der vil noget. Herodes! Herodes! han slaar ham ihjel! Aa, Simon, min Ven, min egen Ven! (*Hun gemmer Ansigtet i Hænderne, de sidder raadløse og bange.*)
- (343) Paulus: Guds Fred her i Stuen, Venner!
- (344) Johannes: Er det dig, Saulus! Er du ikke i Tarsus endnu.
- (345) Paulus: Hvor er Peter? Rejs hjem og faa din Fars Forbandelse og kom saa og hjælp os med Riget. Det var de Ord, vi skiltes med. Og se, nu er jeg kommet og rede til at tage fat.
- (346) Thomas: Herodes har henrettet Jakob og kastet Peter i Fængsel.

³³Fængslet: Jf. NT: Ap.G. 12,3-10, hvor Peter fængsles, og en engel hjælper ham fri.

³⁴Simon: "Simon" var disciplen Peters oprindelige navn, inden Jesus gav ham navnet Peter. Peter begav sig i denne situation i Bibelen derefter til Marias hus, hvor flere af disciplene var forsamlede - Munk lader i stedet huset være Susanna og Peters. [DSD]

- (347) Paulus: Er Peter i Fængsel nu?
- (348) Susanna: De slaar ham ihjel før i Morgen. De gør ved ham som ved Jakob.
- (349) Paulus: Saa hjælper vi ham til Frihed da.
- (350) Kornelius: Har du Vaaben, Saulus fra Tarsus.
- (351) Paulus: Om jeg har Vaaben. Der spurgte en Hedning sig for. — Paa Knæ, hvad venter I efter? Paa Knæ! Og saa beder vi i hans Navn, som selv Gravkamrets Fængsel gav op for. Løft os op fra det lave, Herre, løft os op fra det lave, Herre, løft os op fra Jorden og Støvet, løft os op fra os selv, vor Gud, løft os op mod din Himmel, Herre, lad os smage din evige Almagt. Vi kender dig jo, gennem Jesus, han har vist os, hvordan du er. Derfor gaar vi frimodigt til dig. Derfor løfter vi Bønnen imod dig. Løft os ud af Tiden og Rummet! lad os kende din Almagts Kraft. Det bliver jo ikke til noget. Der er en, der tvivler herinde. Hr. Kornelius, er I døbt? Nej, men — det er ikke jer, det ser jeg paa jeres Øjne. Du Kvinde der, hvem er du?
- (352) Susanna: Jeg er Peters Kone.
- (353) Paulus: Er du døbt?
- (354) Susanna: Det vilde han jo, jeg skulde.
- (355) Paulus: Og alligevel — det var mærkværdigt — det gør mig bange — jeg forstaar det ikke — ja, ud med dig, ud af vor Kreds.
- (356) Susanna: Jeg hører til, hvor Simon hørte til.
- (357) Paulus: Ud med dig, Kvinde.
- (358) Susanna: Huset er mit. Du skal gaa før jeg.
- (359) Paulus: Herren Jesus skal slaa dig i Synet. Gaar du ikke, naar jeg forlanger det.
- (360) Susanna: Herren Jesus har slaaet mig nok.
- (361) Paulus: (*staar lidt.*) Men naar det kan hjælpe din Mand, saa gaar du.
- (362) Susanna: Saa gaar jeg, Herre Saulus, saa gaar jeg. (*Ud.*)
- (363) Paulus: Saa løfter vi os mod din Himmel, Herre, saa løfter du os med din hellige Aand. Ja ja og jeg mærker, den kommer, den kommer. Nu er Aanden iblandt os. Den er her, den er her, den er intet og alt, og vi ser det usynlige og er blinde for det synlige, og vi vugger, og vi gynger, og vi er ikke til. odebari haadekuri redemobo semolafaa totusansa ohhyeja fatibrono selusahem kutihano avalomi setivando hydisusu olibara sotibivi rabiava sobetiv³⁵. (*De gynger frem og tilbage, Lyset synker,*

³⁵odebari haadekuri redemobo semolafaa totusansa ohhyeja fatibrono selusahem kutihano avalomi setivando hydisusu olibara sotibivi rabiava sobetiv.: Tungetale - en form for religiøs forkyndelse eller bekendelse i et for den talende uforståeligt sprog (evt. et 'himmelsk' sprog). Tungetale var almindelig i oldkirken og går tilbage til pinseunderet, som det er omtalt i Det Nye Testamente. "Da pinsedagen kom, var de alle forsamlet. Og med ét kom der fra himlen en lyd som af et kraftigt vindstød, og den fyldte hele huset, hvor de sad. Og tunger som af ild viste sig for dem, fordelte sig og satte sig på hver enkelt af dem. Da blev de alle fyldt af Helligånden, og de begyndte at tale på andre tungemål, alt efter hvad Ånden indgav dem at sige" (NT: Ap.G. 2,1-4). Personligt lagde Paulus stor vægt på tungetalen. Til menigheden i Korint skriver han: "Jeg takker Gud for, at jeg taler mere i tunger end nogen af jer." (NT: 1. Kor. 14, 18) Tungetalen nævnes også flere gange i hans breve i Det nye Testamente som en åndelig gave, jf. bl.a. NT: 2. Kor. 14, 9-28.

der bliver halvmørkt i Stuen, næsten helt mørkt, saa toner Billedet af Fængslet frem for dem — et Øjeblik tier de — Peter ligger bundet til to sovende Soldater, rundt om snorker andre Fanger, Sved staar paa Peters Pande, han stønner for sig: Herre, Herre, tilgiv mig, at jeg er angst for at dø.)

(364) Paulus og de andre: (*begynder atter Tungetalen.*) Gud er mægtig, er almægtig, Herren Jesus er almægtig, han er Frelser, er Befrier, løser Lænker, sprænger Baand. Herre Jesus, lad din Engel — se din Engel — lad den løse — lad den vække, lad den frelse, bryde Lænker, vise Vej.

Ind i det kvalme Mørke i Fængslet straalder pludselig et Lys frem, en Engel bliver synlig i det, den sparker til Peter, han vaagner, ser vantro paa den, den bøjer sig ned og rører Lænkerne, der falder af ham, den rejser ham op, lægger Fingeren paa Munden, vinker ad ham, han følger, Døren springer op. Vogterne stivner, Englen gaar forbi med Peter, Peter springer op, Peter staar paa Gaden, Lyset bliver saa voldsomt, at kun det ses, saa svinder det væk og Lampen antager sin sædvanlige Kraft. I det samme istemmer Paulus en Lovsang. Lidt efter banker det paa Døren. Paulus nikker til Pigen. Hun gaar ud og kommer lidt efter tilbage med Peter. Peter og Paulus kaster sig i hinandens Arme. Susanna løber ind og omslynger hans Ben med et Skrig. Lovsangen fortsætter og istemmes af alle.